

Účinky postoupení věci protektorátními soudy německým soudům a naopak jsou normovány v § 18, kde jest upravena i otázka nákladů vzniklých před postoupením.

O možných účincích zavedení kasačního řízení německým vrchním zemským soudem v Praze na rozhodnutou záležitost jedná § 20, kdežto § 21 upravuje toto řízení samo a §§ 22 a 23 normují otázku nákladů zrušeného i kasačního řízení.

V § 24 se praví, že předpisy o zastupování finanční prokuraturou platí též v řízení před německými soudy, nikoli však v řízení před říšským soudem, kde jest užití předpisů zvláštních, platných pro toto řízení.

Výstavba smluvní pomoci soudcovské v Říši.

Dr. Jaroslav H o m o l k a.

V úvodních poznámkách k článku podávajícímu obsah u nás platného vládního nařízení č. 44/1940 Sb. o zvláštních ustanoveních o řízení před protektorátními soudy a dočasných změnách některých ustanovení občanského práva (srv. Všehrd, str. 98 letošního ročníku) dotkli jsme se historie vzniku a říšských vzorů této normy; viděli jsme, jak v Říši (včetně Sudet a Východní marky) všeobecné moratorium procesní a exekuční z 1. září 1939, vyvolané vypuknutím války, bylo za nedlouho podstatně omezeno a zeslabeno a na konec vydáním nařízení z 30. listopadu 1939 o smluvní pomoci soudcově z podnětu války přešlo v úpravu přihlížející náležitou měrou k individuálním a subjektivním poměrům a zdůrazňujícím zásadní příkaz, aby dlužník i v době válečné řádně plnil své povinnosti; připouští proto výjimky z plnění převzatých povinností jenom pokud, pokud dlužníkovi je plnění jeho povinností válečnými poměry znemožněno.

Toto nařízení počítalo s tím, že s těmito všeobecnými předpisy a prostředky smluvní pomoci soudcovy, shodnými v podstatě s úpravou u nás provedenou vládní nařízením č. 44/1940 Sb. se nevystačí a že k jich aplikaci na určité kategorie případů bude třeba vydati zvláštní předpisy prováděcí, jdoucí dále. Stalo se tak po prvé dvěma nařízením, a to nařízením o smluvní pomoci soudcově ve věcech hospodaření energií (Verordnung über die Vertragshilfe des Richters in Energiewirtschaftssachen) z 1. dubna 1940 (říš. zák. I, str. 577) a o smluvní pomoci soudcově ve prospěch podniků hostinských a pro přechovávání cizinců v sudetoněmeckých lázních (Gaststätten- und Beherbergungsbetrieben in sudetendeutschen Badeorten) z 2. dubna 1940 (říš. zák. I, str. 578) a konečně nařízením o uspořádání do-

dacích smluv (Verordnung über die Abwicklung von Lieferverträgen) ze dne 20. dubna 1940 (říš. zák. I, str. 671). Tato nařízení provádějí dále princip smluvní pomoci soudcovy a vybudovávají tuto instituci přínosem některých obměňujících prvků, jež jsou zřejmy z dalšího.

Nařízení o *soudovské pomoci ve věcech hospodaření energií* má za předmět jednak přizpůsobení smluv o zásobování (dodávce) energií válečným poměrům, jednak úpravu nových smluvních poměrů. Jestliže v důsledcích války, zejména následkem úředního příkazu vydaného z podnětu války, nemůže býti přičítáno jedné smluvní straně, aby nadále plnila předpisy smlouvy o zásobování energií (elektrickou, plynem atd.), může soudce na návrh jedné smluvní strany přizpůsobiti smlouvu změněným poměrům anebo smluvní poměr zrušiti. Zruší-li se smluvní poměr, může soudce na návrh uložití jedné smluvní straně, aby druhou smluvní stranu přiměřeně odškodnila. Uloží-li příslušný úřad, aby podnik zásobující energií (elektrárna, plynárna atp.) poskytl výkony sloužící k zajištění zásobování energií, výpomoc jinému podniku aneb stávající povinnost zásobovací rozšířil, může soudce na návrh jedné neb druhé strany upravit právní poměr mezi nimi cestou smluvní pomoci. Příslušným jest soud II. instance (vrchní zemský soud), nikoliv jako obvykle úřední soud, který rozhoduje v senátech skládajících se ze soudce a dvou znaleckých přísedících.

Soudního řízení účastní se také zástupci cenového úřadu (Preisbildungsstelle); příslušnému cenovému místu zašle se opis návrhu na soudcovskou pomoc a obešle se k roku, při němž soud se zúčastněnými o věci pojednává. Cenové místo se může při tomto roku a i později vyjádřiti k věci jako znalec a činiti návrhy. Usnesení soudu doručuje se rovněž cenovému místu, které je může napadnouti rekurem. Přibrání znaleckých přísedících, vyžadované povahou smluv, a zástupců cenového úřadu, jemuž jsou přiznána práva účastníků řízení, jsou zvláštností tohoto řízení. Odchyly tohoto nařízení spočívají hlavně ve formální úpravě řízení o poskytnutí soudcovské pomoci, kdežto následující nařízení přináší materiální rozšíření soudcovských oprávnění vůči věřiteli.

Druhé nařízení o *pomoci soudcově ve prospěch podniků hostinských a pro přechovávání cizinců v sudetoněmeckých lázních* (karlovarských, mariánských, františkových, kynžvartských, konstantinových a jáchymovských) rozšiřuje použití prostředků smluvní pomoci ve prospěch ohrožené strany, aby bylo zajištěno dosažení cíle nařízením sledovaného, totiž ozdravení postižených lázeňských podniků a vymýcení židovského vlivu. Toto nařízení, pokud jde o použití ozdravovacích prostředků, má svůj vzor v nařízení o zemědělském oddlužení v Sudetech z 24. srpna 1939 (říš. zák. I, str. 1483), avšak zasahuje v menší míře do věřitelských práv než oddlužení zemědělské. Podmínkou poskytnutí smluvní pomoci je, že po provedené sanaci podnik musí býti schopen života vlastními silami.

Zásah ve prospěch dlužníka je dvojitý, jednak dosavadní břemeno dluhové se snižuje na míru pro dlužníka únosnou, jednak se mu zajišťují pro výstavbu jeho podniku potřebné prostředky z říšské hospodářské pomoci (Reichswirtschaftshilfe), a to buď ve formě převzetí záruky za nový úvěr poskytnutý jiným věřitelem, neb převzetí záruky a poskytnutí úrokového příspěvku na zaručený úvěr a konečně přímé poskytnutí úvěru z říšských prostředků.

Úpravou dluhů mají býti, jak shora uvedeno, dluhy přizpůsobeny výkonnosti majitele podniku a tím mu umožněno jednak opět plniti běžné povinnosti, zejména pohledávky pachtovného, nájemného, pojišťovacích premií věcného pojištění a jiných opětuujících se plnění, jež staly se splatnými teprve po zahájení řízení o úpravě dluhů, jednak přiměřeně spláceti zadrželosti.

Úpravu dluhů provádí příslušný úřední soud. Soudce může přikročiti k úpravě úrokových pohledávek, úpravě splatnosti jistiny nebo konečně ke krácení úroků a pohledávek. Při tom je směrodatný zřetel na sociální význam pohledávky, dobu jejího vzniku a hospodářský stav věřitele. S pohledávkami, které se v těchto vztazích jeví rovnocennými, má podle možnosti býti nakládáno stejně. Při krácení úroků, kapitálu neb poshovění, mají býti předem postiženy pohledávky nezajištěné a pak teprve zajištěné a tyto podle svého pořadí.

Nepřiměřeně vysoká úroková sazba může býti snížena na sazbu přiměřenou všeobecné hospodářské situaci a úroky z prodlení vůbec prominuty.

Splatnost pohledávek může býti poskytnutím odkladu placení neb povolením splátek přizpůsobena výkonnosti dlužníkově. Pohledávky neumořitelné mohou býti přeměněny v umořitelné.

Pokud se k ozdravení podniku nevystačí s naznačenými prostředky, dochází ke krácení pohledávek. Pohledávky věcně nezajištěné mohou býti kráceny až o 50% s výjimkou platů služebních, mezd a vzájemných pohledávek, hodících se ke kompensaci.

Pohledávky, zajištěné zástavním právem na movitostech, mohou býti kráceny rovněž nejvýše v těchto mezích; není-li věci zapotřebí k provozu podniku, však nejvýše o částku, o kterou pohledávka převyšuje hodnotu zástavy. Pohledávky hypotečně zajištěné mohou býti jen potud kráceny, pokud nejsou kryty hodnotou nemovitosti. Krácení smí činiti nejvýše 50% nekryté částky a býti předsevzato jen, když je náležitě odhadnuta trvalá hodnota nemovitosti. Jestliže by provedenými ozdravovacími opatřeními věřitelský peněžní ústav se octl ve vážných nesnázích, předsevzeme Říše vhodná podřídná opatření.

U podniků židovských může býti provedena jen úprava dluhů s podnikem souvisejících (ne osobních) a jen tehdy, má-li se tím umožniti arisace podniku.

Předpisy řízení o oddlužení až na některé zvláštnosti (oddlužovací, platební plán a j.) jsou obdobou předpisů řízení o smluvní pomoci soudcově, a jsou jedním jeho zvláštním druhem.

Posledním nařízením vydaným k nařízení o smluvní pomoci je *nařízení o uspořádání dodacích smluv*. Bylo-li provedení dodací smlouvy, uzavřené plnoprávným obchodníkem dočasně znemožněno nebo tak silně ztíženo účinky války (zvláště řízeným obhospodařováním surovin, řízením výroby neb nasazením do práce), že dodávku zboží nebo odběr zboží neb vůbec plnění smluvních závazků nelze spravedlivě požadovati, může každá smluvní strana vyžádati si smluvní pomoc soudcovskou k uspořádání smlouvy. Soudce může dodací smlouvu zrušiti nebo změnit, zvláště dodací lhůty přizpůsobiti změněným poměrům nebo učiniti jiná vhodná opatření. Soudce může také rozhodnouti, jak dalece jedna strana je povinna druhé k zaplacení odškodného aneb jakým jiným způsobem má dojiti k přiměřenému vyrovnání mezi stranami. Příslušný je rovněž vrchní zemský soud, který rozhoduje v obsazení s dvěma soudci a jedním přísedícím-znalcem z kruhu průmyslu neb obchodu. Příslušnosti vrchního zemského soudu a jeho činnosti není na závadu, že jsou dány v souzeném případě předpoklady nařízení o všeobecné smluvní pomoci soudcově ze dne 30./XI. 1939. Naopak vyjde-li v řízení zahájeném před úředním soudem najevo, že jsou dány předpoklady pro soudcovskou pomoc podle tohoto zvláštního ustanovení, může úřední soud na návrh účastníků odkázati věc na vrchní zemský soud.

Předpisů všeobecného nařízení o smluvní pomoci z 30. listopadu min. roku používá se přiměřeně jak v řízení podle tohoto nařízení, tak i v řízení ve věcech hospodaření energií, ale nikoliv veškerých předpisů, nýbrž jen předpisů, kterých se tato nařízení výslovně dovolávají.

Zákonná úprava cestovního ruchu na Slovensku.

Dr. Bořivoj V. Černý.

(Dokončení.)

III. Nižší složky péče o cestovní ruch.

Vlastní organizační práce nemusela se všude začínati od základu. Činností Slovenského cizineckého svazu a po něm Slovenské rady pro cestovní ruch vykonalo se za pomoci Národohospodářského ústavu pro Slovensko a jeho regionalistické komise mnoho práce uvědomovací, takže nyní byl slovenský venkov již natolik »zralý«, aby se zapojil do připravené organizační práce.

Základním předpisem k tomu byla vyhláška ministerstva hospodářství ze dne 3. listopadu 1939 (Úradné Noviny I. č. 269/39),